

## GLOBALNA SOCIJALNA POLITIKA: NOVI ČASOPIS I ISTRAŽIVAČKI PROGRAM

### UVOD

U odnosu na hrvatsko društvo, a posebno u odnosu na razvoj socijalne politike, globalizacija već godinama izaziva poseban interes. O tome svjedoči i zbornik radova pod naslovom *Globalizacija i socijalna država* (ur. Zrinščak, 1998.), čiji su izdavači Revija za socijalnu politiku i Savez samostalnih sindikata Hrvatske. Hrvatsko sociološko društvo izabralo je globalizaciju za temu svoje godišnje konferencije 2001. godine, u sklopu koje su prezentirani brojni radovi hrvatskih i stranih sociologa. O pojačanom interesu za teme vezane uz globalizaciju svjedoči i knjiga *Globalizacija i njene refleksije u Hrvatskoj* (ur. Matković, 2001.), u izdanju Ekonomskog instituta u Zagrebu, koja sadrži šesnaest tekstova o različitim temama koje se bave utjecajem globalizacije na Hrvatsku.

### ČASOPIS GLOBALNA SOCIJALNA POLITIKA (*GLOBAL SOCIAL POLICY JOURNAL*)

Pojava časopisa *Globalna socijalna politika* (GSP) predstavlja važan doprinos u području akademskih i praktičnih znanja o socijalnoj politici. Časopis izlazi tri puta godišnje, objavljuje ga Sage Publications, a rezultat je inicijative GASPP-Programa globalizacije i socijalne politike, čiji je direktor, a ujedno i urednik GSPa, Bob Deacon. Časopis je prvi put izašao u travnju 2001, a opisan je kao "interdisciplinarni časopis za javnu politiku i socijalni razvoj". Cilj mu je "unaprijediti razumijevanja o utjecaju globalizacije na socijalnu politiku i socijalni razvoj", analizirajući pritom "doprinos međunarodnih aktera globalnoj socijalnoj politici i diskursu i praksi socijalnog razvoja", potičući "raspravu o implikacijama dinamike globalne ekonomije na socijalno blagostanje" (citati preuzeti iz GSP).

Svaki broj časopisa sadrži tri znanstvena priloga, osvrte na knjige te redovite *Digest* koji daje pregled događaja i rasprava o socijalnim pitanjima unutar Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih aktera. *Digest* ima funkciju znanstvenog arhiva, ali i suvremenosti, jer je dostupan prije papirnate verzije na web-str-

nici GASPP-a <http://www.stakes.fi/gaspp>, koja sadrži hypertext poveznice sa svim web-stranicama koje se navode u literaturi. Još jedna novost u GSP-u su redovite Forum-stranice koje potiču raspravu o aspektima globalne socijalne politike. Primjerice, broj 1(1) sadrži niz odgovora na pitanja o reformama globalnoga socijalnog upravljanja, upućena ključnim međunarodnim akterima. Sadržaj broja 1(2) doprinosi dijalogu koji se vodi između Sjevera i Juga o mogućnostima za socijalno odgovornu globalizaciju, a zasniva se na materijalima sa GASPP-ova seminara održanoga u New Delhiju, Indija, u studenome 2000. godine. Broj 1(3) donosi izvratke iz novih intervencija u globalnom diskursu o socijalnoj politici.

### DIJALOG SJEVER – JUG?

Svaki Forum na svoj način pokazuje važnost izmještanja diskusija o socijalnoj politici iz zemalja Sjevera prema istinskom dijalogu između Sjevera i Juga, koji bi i sam bio zasnovan na inicijativama i razmjenama Jug-Jug. Na poteškoće koje se pritom javljaju upućuje i sljedeća primjedba Boba Deacona, izložena u uvodu jednome od Foruma: "Optimizam nekih od suradnika sa Sjevera koji su vjerovali u mogućnost kombiniranja globalizacije sa socijalnom zaštitom i međunarodnom pravdom, u izrazitom je kontrastu u odnosu na procjene komentatora s Juga koji govore o tome kako su prepreke znatno teže, i kako su potrebne mnogo temeljitije promjene u odnosima moći između Sjevera i Juga (a i globalnih odnosa moći između kapitala i država) da bi se osigurao bilo kakav pozitivan utjecaj na Jugu" (Deacon, *GSP* 1(2):148).

Dileme i problemi koji se javljaju u dijalogu između Sjevera i Juga još su izraženiji u komentaru Johna Langmore, priloženom u diskusiji vođenoj u veljači 2001. na sastanku UN-ove Komisije za socijalni razvoj, baziranoj na nedokumentu glavnog tajnika UN-a "Unapređivanje socijalne zaštite i smanjivanje ranjivosti u globaliziranom svijetu". Langmore vrlo jasno ističe da "EU... ne želi pregovarati ukoliko se ne pregovara o samo jednom pitanju, odnosno o socijalnoj politici; G77 kaže da ne želi pregovarati ukoliko na dnev-

nom redu ne budu i sva međunarodna ekonomska pitanja koja se tiču njihovih zemalja; a SAD bi najradije da se uopće ne razgovara o socijalnoj zaštiti” (Langmore, *GSP* 1(3):278).

### NOVI ZNANSTVENI PRISTUP

Devet znanstvenih priloga iz prvog izdanja *GSP* bave se raznim temama i pitanjima, a sve ih je moguće svrstati u tri grupe. Prva grupa članaka bavi se proučavanjem globalnih aktera u socijalnoj politici, uključujući Ujedinjene narode (Weiss i Carayannis, 2001.) i Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) (McBride i Williams, 2001.). Druga se grupa bavi proučavanjem pojedinačnih regionalnih dijelova ili studija zemalja (Davis, 2001., Bangladeš; Gough, 2001., Istočna Azija; Kwon, 2001., Koreja; Chandler, 2001., Rusija), a treća grupa uključuje sistematičniju analizu odgovora na globalizacijske procese (Kapstein i Milanović, 2001., o uspostavi tržišnih ekonomija; Pearson i Seyfang, 2001., o kodeksu ponašanja korporacija). Svaki od tih tekstova pojedinačno, a i svi zajedno, donose velike novosti.

Ono što je naročito uočljivo jest pokušaj da se premoste barijere između teorije, politike i prakse, a razvije novo razumijevanje uloge različitih aktera u socijalnoj skrbi. K tome, dijalog između znanstvenika koji se bave socijalnom politikom i socijalnim razvojem na Sveučilištu u Bathu, Engleska, sve više postaje glavni izvor tema za časopise kao što je *GSP*. Taj rad nastoji proširiti i adaptirati ključni prilog Esping-Andersena – o režimima socijalne skrbi u zapadnoj Europi (Esping-Anderson, 1990.), na druga društva na Istoku i Jugu, polazeći od koncepta “proširenoga kombiniranog modela socijalne politike” (“extended welfare mix”) (Gough, 2001.:169), u koji su uključeni nadnacionalni akteri i strukture. Uz to se povećana pažnja posvećuje i neformalnim strategijama, kao što su financijska potpora koju šalju članovi obitelji koji žive u inozemstvu, kao ključnim determinantama blagostanja i prihoda. (Više o radovima na temu globalne socijalne politike sa sveučilišta u Bathu, može se pronaći na <http://www.bath.ac.uk/faculties/humsocsci/iffipa/gsp/papers.html>.)

Može se reći da je dosada bilo premalo članaka autora sa Juga (kojeg mnogi vide kao “novi Jug”) ali i sa Istoka. Također je možda nedovoljno pažnje bilo posvećeno aktivizmu u

socijalnoj politici, koji je u nastajanju, a povezuje se sa Svjetskim socijalnim forumom (<http://www.forumsocialmundial.org.br>), te s Europskim socijalnim forumom, namijenjenom sudjelovanju zemalja Srednje i Istočne Europe, koji će se održati u studenome 2002. u Italiji (<http://www.esf-vienna.org>). K tome, u člancima koji su dosada bili objavljeni u časopisu nisu u dovoljnoj mjeri bile uključene teme koje se sve češće javljaju, a bave se “kulturalnim” perspektivama skrbi, više se fokusirajući na etnografske pristupe, i dajući prostora glasovima subjekata/primatelja skrbi (citirano prema Chamberlayne, et al. (eds), 1999.).

### GASPP: ISTRAŽIVANJE I POLITIKA

*Program globalizacije i socijalne politike* (GASPP) razvio se 1997. kroz suradnju između Sveučilišta u Sheffieldu, Velika Britanija, i Nacionalnog centra za istraživanje socijalne skrbi i zdravlja, STAKES, Helsinki, Finska, kao istraživački, savjetodavni, obrazovni i program javnog informiranja. Časopis *Globalna socijalna politika* jedan je od rezultata *Programa globalizacije i socijalne politike*, no postoje i drugi aspekti programa koje ćemo ovdje spomenuti. To se naročito odnosi na članke koje su napisali istraživači iz GASPP-a, uključujući važan rad o *Globalnom socijalnom upravljanju* (Deacon, 1999.), o *Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i njezinoj ulozi u nastajanju u zdravstvenoj i socijalnoj politici* (Koivusalo, 1999.) i o sve većoj ulozi savjetnika Europske unije o pitanjima socijalne politike zemljama koje traže pridruživanje u EU (De la Porte, i Deacon, 2002.). Vrlo je vjerojatno da će uskoro u znanstvenim radovima i kratkim radovima usmjerenima na politiku i njezine mjere, biti objavljena najnovija istraživanja o socijalnim dimenzijama regionalizma, o partnerstvu između javnih i privatnih institucija, te nastava rada o trgovini i zdravlju, kao i ulozi međunarodnih nevladinih organizacija i savjetodavnih tvrtki.

Novo istraživačko područje kojim se GASPP sada bavi jest pojava transnacionalnih i globalnih tržišta socijalnih i zdravstvenih usluga, i njihove implikacije u pravičnom pružanju usluga iz socijalne skrbi. Naročita će pažnja biti posvećena istraživanju do koje mjere globalizirano privatno pružanje usluga može podrivati nacionalne socijalne ugovore, potrebne da bi se izgradila, održala i pojačala univerzalna socijalna prava. To će biti tema

petoga GASPP-ova seminara, koji će se održati u suradnji s Međunarodnom organizacijom rada, u IUC-u Dubrovnik, u rujnu 2002.

Svi detalji o GASPP-ovu programu, članci i druge publikacije, kao i najnoviji *Digest* mogu se naći na GASPP-ovim web-stranicama <http://www.stakes.fi/gaspp/>. Ukoliko e-poštom

želite primati redovite obavijesti, najnovije informacije i GASPP bilten, pošaljite poruku na e-adresu [gsp@stakes.fi](mailto:gsp@stakes.fi). Uz to, informacije i detalji o časopisu *Globalna socijalna politika* mogu se naći na web-stranici <http://www.sagepub.co.uk>.

## LITERATURA

- Chamberlayne, P., et al. (ur.) (1999.) *Welfare and Culture in Europe: towards a new paradigm in social policy*. London: Jessica Kingsley.
- Chandler, A. (2001.) Globalization, Social Welfare reform and Democratic Identity in Russia and Other Post-communist Countries, *Global Social Policy* 1(3):310–337.
- Davis, P. (2001.) Rethinking the Welfare Regime Approach: the case of Bangladesh, *Global Social Policy* 1(1):79–107.
- De la Porte, C., Deacon, B. (2002.) *Contracting Companies and Consultants: the EU and Social Policy of Accession Countries*. GASPP Occasional Paper 9.
- Deacon, B. (1999.) *Towards a Socially Responsible Globalization: international actors and discourses*. GASPP Occasional Paper 1.
- Esping-Andersen, G. (1990.) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity.
- Gough, I. (2001.) Globalization and Regional Welfare regimes: the East Asian case, *Global Social Policy* 1(2):163–189.
- Kapstein, E., Milanovic, B. (2001.) Responding to Globalization: social policy in emerging market economies, *Global Social Policy* 1(2):191–212.
- Koivusalo, M. (1999.) *World Trade Organisation and Trade-Creep in health and Social Policies*. GASPP Occasional Paper 4.
- Kwon, H. (2001.) Globalization, Unemployment and Policy Responses in Korea: repositioning the state, *Global Social Policy* 1(2):213–234.
- Matković, M. (ur.) (2001.) *Globalizacija i njene refleksije u Hrvatskoj*. Zagreb: Ekonomski institut
- McBride, S., Williams, R. (2001.) Globalization, the Restructuring of Labour Markets and Policy Convergence: the OECD “Jobs Strategy”, *Global Social Policy* 1(3):281–309.
- Pearson, R., Steyfang, G. (2001.) New Hope or False Dawn? Voluntary codes of conduct, labour regulation and social policy in a globalising world, *Global Social Policy* 1(1):49–78.
- Weiss, T., Carayannis, T. (2001.) Whither United Nations Economic and Social Ideas? a research agenda, *Global Social Policy* 1(1):25–48.
- Zrinščak, S. (ur.) (1998.) *Globalizacija i socijalna država*. Zagreb: Revija za socijalnu politiku i SSSH.

Paul Stubbs